

OTDK Dolgozat

Szerző:

Fegyver Dorottya

BA

2013

Turizmus határok nélkül
(Tourism without borders)

Kézirat lezárása: 2012.04.21.

Rezümé

Szerző neve: Fegyver Dorottya II. évfolyam (végzés éve 2014.)

A dolgozat címe: Turizmus határok nélkül

Title: Tourism without borders

A Tudományos Diákköri Konferenciára készített dolgozatom az osztrák-magyar határterület turizmusáról, illetve a határ két oldalán lévő területek együttműködési lehetőségeiről szól. A dolgozat részben primer, részben pedig szekunder kutatás alapján készült.

Napjainkban számos területet tekintve egyre több szál fűzi össze a Kárpát-medence országait is. Az országok közötti együttműködéseknek mindenképpen stabil alapot biztosít az idegenforgalom tekintetében történő közös gondolkodás. Kérdés, hogy ezt napjaink turisztikai trendjeinek, és a térség adottságainak megfelelően, hogyan lenne lehetséges megtenni. Az osztrák-magyar régió együttműködése komoly történeti múltra tekint vissza.

A tömeg turisztikai termékek mellett egyre inkább teret nyernek a kevésbé divatos, ugyanakkor magasabb jövedelmű réteget megcélzó, speciálisabb érdeklődésű turistákat vonzó termékek. Ennek megfelelően érdemes többek között tematikus útvonalak kialakításában gondolkodni. Az osztrák-magyar határrégió különösen gazdag olyan attrakciókban, amelyeknek köszönhetően lehetőség van ilyen útvonalak létesítésére. Emellett hangsúlyt kell fektetni a korszerű marketingre, és az elérhetőség biztosítására, tehát az együttműködések egy másik lehetséges formája lehetne egy a régiót átfogóan kezelő TDM is.

Összességében számos lehetőség van az idegenforgalom tekintetében történő együttműködésekre. Célszerű lenne ezeket a lehetőségeket kihasználni, mivel ezekre az attrakciókra sokkal kevesebb figyelem irányul, mint amelyre az együttműködések után számot tarthatna. Amennyiben ezek az együttműködések létrejönnek, várhatóan a térségben a turizmus erősödése további pozitív hatásokat generál.

Summery

The author's name: Fegyver Dorottya II. year (Year of the graduation: 2014.)

The title: Tourism withou borders

The Students' Scientific Conference prepared my thesis on the Austrian-Hungarian border area of tourism, and on both sides of the border areas is about possibilities of cooperation. This paper partly primary, partly secondary research made.

Today, many areas in terms more and more ties with the countries of the Carpathian Basin as well. Cooperation between countries in any case a stable base for the tourist as regards the common thinking. The question is whether this contemporary tourism trends, and characteristics of the region according to what it would be possible to do. The Austrian-Hungarian region of strong cooperation between the historical past.

In addition to mass tourism products are gaining more and more of the less fashionable, but higher income groups, targeting specific interests tourists attractive products. Accordingly, you should include the development of thematic trails to think. The Austrian-Hungarian border region is particularly rich in attractions, which will make possible the establishment of such routes. In addition, emphasis should be placed on the modern marketing, and accessibility to ensure, so another possible form of cooperation in the region could be a comprehensive treatment DMO as well.

Overall, you have several options in regard to cooperation on tourism. It would be advisable to take advantage of these opportunities, as these attractions are much less attention is paid to such co-operation, after which the number could hold. If these partnerships are created, the region is expected to further strengthening of the positive effects of tourism in general.

TARTALOMJEGYZÉK

1.BEVEZETÉS	7
2.A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGA, GAZDASÁGFEJLESZTÉSE, AZ IDEGENFORGALOM SZEREPE A GAZDASÁGFEJLESZTÉSBEN 8	
2.1. A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGA ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSE	8
2.2. AZ IDEGENFORGALOM SZEREPE A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGÁBAN ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSÉBEN	9
3.A NYUGAT-DUNÁNTÚL TURISZTIKAI RÉGIÓ BEMUTATÁSA.....	9
3.1. A NYUGAT-DUNÁNTÚLI SZTIKAI-TERVEZÉSI ÉS AZ IDEGENFORGALMI RÉGIÓ	9
3.2. A TURIZMUS SZEREPE, ALAKULÁSA A RÉGIÓBAN	10
3.3. LEHETŐSÉGEK A TOVÁBBFEJLŐDÉSRE	11
3.4. AZ OSZTRÁK-MAGYAROSZÁG HATÁR MENTI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK TÖRTÉNETE	11
4.AUSZTRIA, KÜLÖNÖSEN BURGENLAND TARTOMÁNY TURIZMUS STRATÉGIÁJÁNAK FŐBB IRÁNYAI. AZ EU RÉGIÓ	13
4.1. AUSZTRIA NEMZETI TURIZMUSPOLITIKÁJÁNAK FŐBB IRÁNYAI	13
4.2.BURGENLAND SZÖVETSÉGI TARTOMÁNY STRATÉGIÁJA, ÉS A LEHETSÉGES KAPCSOLÓDÁSI PONTOK.....	13
4.3.A WEST PANNÓNIA EU RÉGIÓ.....	14
5.MELYEK AZOK A TERÜLETEK, AHOL ÉRDEMES LENNE EGYÜTTGONDOLKODNI, ILLETVE MILYEN FORMÁBAN KELLENE EZT MEGTENNI?	15
5.1. REGIONÁLIS TDM SZERVEZET LÉTREHOZÁSA	15
5.2.KÖZÖS ÉRTÉKEK MENTÉN TEMATIKUS ÚTVONALAK KIALAKÍTÁSA.....	16
5.2.1.Esterházy útvonal	17
5.2.2. Kultúra a Fertő-tó mentén	21
5.2.5. A pálos szerzetesrend kulturális emlékei a határterületen	30
6.ÖSSZEGZÉS	32

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Magyarország turisztikai régiói	10
2. ábra West/Nyugat Pannónia EuRégió	14
3. ábra Esterházy-kastély, Fertőd	18
4. ábra Esterházy-kastély, Eisenstadt	19
5. ábra Fraknó vára, Forchtenstein	19
6. ábra Esterházy-kastély, Lachenbach.....	20
7. ábra Kőfejtő, St. Margarethen	20
8. ábra Széchenyi-kastély,Nagycenk	23
9. ábra Múzeumvasút, Nagycenk	23
10. ábra Európai szabadság szobra, Fertőrákos	24
11. ábra Rust am See, Óváros	25
12. ábra Landsee (Lánzsér) vára	26
13. ábra Stadtschlaining (Városszalónak) vára	27
14. ábra Lockenhaus (Léka) vára	27
15. ábra Güssing (Németújvár) vára.....	28
16. ábra Bernstein (Borostyánkő) vára	28
17. ábra Nádasdy-vár ,Sárvár	29
18. ábra Jurisics-vár,Kőszeg	29
19. ábra Pálos rendi Kolostor,Sopronbánfalva.....	31

1.

BEVEZETÉS

Lakóhelyünk, a Kárpát-medence Európa szívében helyezkedik el, a Kárpátok, az Alpok és a Dinári-hegység által jól körülhatárolva. Számos kisebb ország és népcsoport osztózik a területén. Ezek a népcsoportok közös kultúrával rendelkeznek, sok esetben megértik egymás nyelvét, így nincsenek korlátok, melyek gátat tudnának szabni a közös növekedésnek. Napjainkban az országok közötti együttműködés kérdése egyre aktuálisabbá kezd válni, számos terv és stratégia készült el az elmúlt időszakban, mind Magyarország, mind az érintett országok részéről.

Az idegenforgalom a gazdaságfejlesztés egy jelentős területe. Túl a kedvező gazdasági hatások mellett egyéb területeken is számos pozitív hozadéka van a turizmusnak. Az idegenforgalom által számos munkahely teremthető például, ezzel vidéken tartva a lakosságot. Élővé képes varázsolni az egyébként alvó településeket, emellett lendületet ad a helyi mezőgazdaságnak és iparnak is.

A Kárpát-medence idegenforgalmát érdemes lehetne közösen, határon átnyúló együttműködések kialakításával fejleszteni. Kérdés, hogy milyen lépések szükségesek ehhez.

Célszerű lenne ennek megfelelően formálni és (át) formálni a TDM szervezeti rendszert. Emellett számos közös érték található, melyekre alapozva érdemes lenne tematikus útvonalakat is kialakítani, tekintve, hogy ez a jövő egyik turisztikai termék trendje, ezek segítségével új szegmensek nyerhetők meg, és nagy beruházások sem szükségesek hozzá. A Kárpát-medencében számos ilyen kulturális és természeti érték található, ahol lehetőség volna új útvonalak kialakítására. Ezek az útvonalak olyan viszonylag újszerű turisztikai termékek, melyek segítségével új keresleti szegmensek nyerhetők meg. Léteznek már ilyen jellegű útvonalak, például a híres zarándokút a Mária út, de ismert a Borostyánkő út, vagy a Vasfüggöny útvonal is. Az osztrák-magyar határterület közös adottságaiból, történelmi és kulturális gyökereiből eredően sok olyan érték van, amely mentén lehetséges lenne további útvonalak kialakítására.

2.

A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGA, GAZDASÁGFEJLESZTÉSE, AZ IDEGENFORGALOM SZEREPE A GAZDASÁGFEJLESZTÉSBEN

2.1. A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGA ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSE¹

A Kárpát - medence a Kárpátok, az Alpok és a Dinári-hegység által körülhatárolt medence, amely Közép-Európában helyezkedik el. Területén ma számos ország található meg, Magyarország és Szlovákia teljes egészében, valamint Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Csehország, Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovénia és Ukrajna pedig kisebb-nagyobb területrészekkel tartozik a Kárpát-medencéhez.

Napjainkban egyre több kezdeményezés irányul arra, hogy a Kárpát-medence egységes régióként legyen kezelve. Ennek alapjául a hasonló földrajzi, történelmi adottságok, valamint a közös vonásokat tartalmazó kultúra szolgálnak. Számos a régió egységes kezelésére vonatkozó stratégia készült el. Ezek közül az egyik legjelentősebb az Új Széchenyi Terv egyik alprogramjaként létrejövő Magyar Növekedési Terv. A dokumentum említést tesz a közös fejlesztés szükségességéről; - „Kárpát-medencével együtt növekedni...” – mivel ez mindenképpen pozitívan hat a magyar gazdaságra is. Példaként kerül említésre a nyugati országrész:

„Magyarország területi és népességi negyede már a piaci átmenet elején bekapcsolódott egy olyan európai és globális integrációba, amely kezdettől fogva átlépte az államhatárokat. A dél-német, osztrák, cseh és szlovák területeket már a 90' es évek eleje óta egyre szorosabb szálakkal fűzik össze az európai és globális autóipari befektetések, melyekhez elektronikai, pénzügyi, ingatlanpiaci és szolgáltatási befektetések társulnak.”.

(Forrás: Nemzetgazdasági Minisztérium: Magyar Növekedési Terv konzultációs anyag 2011. December , 150.o.)

¹ (Forrás: Nemzetgazdasági Minisztérium: Magyar Növekedési Terv konzultációs anyag 2011. December , 150.o.)

2.2. AZ IDEGENFORGALOM SZEREPE A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGÁBAN ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSÉBEN

A gazdaságfejlesztésben az idegenforgalom fejlesztésének fontos szerepet kell biztosítani, mivel a turizmus az egyik legjobban fejlődő iparág. Kedvező hatással van a gazdasági növekedésére és a munkahelyteremtésre, így a vidéki lakosság elvándorlásának mértékét is csökkenteni képes. A fogadó területek önkormányzatainak adóbevételeket jelent, sok esetben elősegíti az évezredes hagyományok megőrzését is. Napjainkban, amikor a Kárpát-medence gazdaságának közös fejlesztéséről egyre több szó esik, úgy érdemes áttekinteni milyen lehetőségek állnak rendelkezésre idegenforgalom tekintetében.

3.

A NYUGAT-DUNÁNTÚL TURISZTIKAI RÉGIÓ BEMUTATÁSA

3.1. A NYUGAT-DUNÁNTÚLI SZTIKAI-TERVEZÉSI ÉS AZ IDEGENFORGALMI RÉGIÓ²

Magyarországon 1998-ban fogadták el országgyűlési határozattal a 7 statisztikai-tervezési régiót, melyek közül egyik a Nyugat-Dunántúli régió. A statisztikai értelemben vett régió az ország nyugati határszélének három megyéjét, Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéket foglalja magában. Az azonos nevű turisztikai régióhoz -mely az alábbi képen sötétzöld színnel látható- azonban nem tartozik hozzá a Balaton térsége, mivel az önálló idegenforgalmi régiót jelent.

² <http://www.westpa.hu/cgi-bin/westpa/news.cgi?view=ck&tID=89&nID=5073>

1. ábra Magyarország turisztikai régiói

(Forrás: http://www.napvilag.net/mindenmas/20090507/kikapcsolodasi_pont_hetvegi_programajanlo_majus_9_10)

3.2. A TURIZMUS SZEREPE, ALAKULÁSA A RÉGIÓBAN³⁴

A Nyugat-Dunántúli régió Magyarország egyik legkiemelkedőbben fejlődő térsége, ugyanez megállapítható az idegenforgalmi értelemben vett régióról is. A Nyugat-Dunántúli turisztikai régió hazánk legnépszerűbb idegenforgalmi régiói közt van, Budapest és környéke után többnyire a második helyet foglalja el a statisztikákban. A Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb jelentései szerint a tavalyi, 2011. évben is növekedés ment végbe a Régió piaci pozícióit tekintve a nehéz gazdasági helyzet ellenére is, hiszen mind a vendégérkezések, mind a vendégéjszakák tekintetében növekedést mutatnak az adatok. Továbbra is kedvelt célpontja a belföldi turizmusnak a Régió, a belföldi forgalma mintegy 60 %. A külföldi küldő piacok közül a német, az osztrák, a cseh és a szlovák a legjelentősebb.

A Régióban kitüntetett szerepet kap a jelenleg érvényben lévő nemzeti és regionális turizmusfejlesztési stratégiákkal összhangban: az egészség, a kulturális és az ökoturizmus feltételeinek javítása. A 2007-2013 között esedékes Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégia szerves részét képező SWOT - analízisből egyértelműen kitűnik, hogy a Régió számos olyan „ERŐSSÉGGE” rendelkezik, melyre lehet és érdemes is építeni. Az egészségturizmusnak kiváló alapot szolgáltatnak a nemzetközileg is elismert gyógy-és

³ [http://www.turizmus.com/cikk/index/Nyugat-](http://www.turizmus.com/cikk/index/Nyugat-Dun%C3%A1nt%C3%BAl,%20az%20er%C5%91t%20ad%C3%B3r%C3%A9gi%C3%B3)

[Dun%C3%A1nt%C3%BAl,%20az%20er%C5%91t%20ad%C3%B3r%C3%A9gi%C3%B3](http://www.turizmus.com/cikk/index/Nyugat-Dun%C3%A1nt%C3%BAl,%20az%20er%C5%91t%20ad%C3%B3r%C3%A9gi%C3%B3)

⁴ Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmus fejlesztési stratégiája 2007-2013

termálvizek. Emellett az ökoturizmus feltételei is adottak, az egyedülálló táji és természeti adottságoknak köszönhetően. A Régió sokszínű kulturális életéből adódóan, és a térségben található számtalan műemléknek köszönhetően a kulturális és örökség turizmus is a fejlesztendő ágazatok közt van. Az elmúlt néhány évben számos fejlesztés ment végbe, hogy a különféle attrakciók élményszerűen lehessenek bemutatva ezzel is növelve a turisztikai régió vonzóképességét. A kedvező idegenforgalmi adottságok mellett számos egyéb ok növeli a Régió népszerűségét. Például a viszonylag jó közbiztonság, a valamint a jó megközelíthetőség.

3.3. LEHETŐSÉGEK A TOVÁBBFEJLŐDÉSRE

Az „ERŐSSÉGEK” mellett a további fejlődés érdekében érdemes azonban a SWOT-analízis „LEHETŐSÉGEK” részében feltüntetettekkel is foglalkozni. Országos és Európai Unió szinten is növekszik a térség- és vidékfejlesztésre kapható támogatásoknak a mértéke, valamint egyre inkább trenddévá válnak azon turisztikai termékek, melyek a Nyugat-Dunántúli idegenforgalmi régióban magas színvonalon megtalálhatóak. Továbbá egyre nagyobb jelentőségük van a határon átvélő kapcsolatok ápolásának, amelyben igen nagy lehetőség van turizmus szempontjából is.

Fontos lenne a közös gondolkodás a határon túli partnerekkel, mivel egy-egy turisztikai régió nem ér véget az országhatárral. A határokon átvélő együttműködések alapját mindenképpen a közös történelmi múlt adja, de a közös fejlődést mindenképpen elősegítik a közös nyelvi és kulturális gyökerek is.

3.4. AZ OSZTRÁK-MAGYAROSZÁG HATÁR MENTI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK TÖRTÉNETE⁵

Az együttműködések története egészen az osztrák-magyar kiegyezéskor érték el első „virágkorukat”. Az Osztrák-Magyar Monarchia sok szempontból a mai Európai Unió elődjének tekinthető több szempontból. Egységes vám és szabványrendszer kötött össze

⁵ West/Nyugat Pannónia Jövőkép és Fejlesztési Stratégia 19-22. o., 2003. október

számos közlekedési hálózatot és közigazgatási rendszert. A Bécs környéki települések szoros gazdasági szimbiózisban, virágkorukat élve éltek.

A virágkornak az I. Világháború és az azt lezáró békeszerződések vetettek véget. Ennek következményeképpen az akkori Magyar Királyság egy nyugati sávja Ausztriához került, majd önálló tartománnyá alakult Burgenland néven. Sopron sorsáról népszavazással döntöttek, így marad meg Magyarország számára, és kapta meg a „leghűségesebb magyar város” címet. A térségben a földrajzi határok átszabásával sem szakadtak meg teljesen a kapcsolatok soha.

Az 1948-ban kifeszített Vasfüggöny következtében sem tudtak a szálak megszakadni. A térségben már a 80-as évek végén együttműködési programok indultak, melyek a gazdaság és idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztések formájában nyilvánultak meg, továbbá a közlekedés, tudományok és kutatás feltételeinek fejlődését segítették elő, illetve a nevelés és oktatás területeket célozták meg leginkább. 1992-ben újabb lendületet vett az együttműködés a Határmenti Regionális Tanács megalakulásakor Burgenland tartomány, Győr-Moson-Sopron és Vas megye, valamint Szombathely, Győr és Sopron megyei jogú városok részvételével. Az együttműködés hivatalosan az Európai Tanács határ menti önkormányzatai együttműködéséről szóló Európai Keretmegállapodás alapjain nyugszik, legfőbb célja az együttműködéshez vezető út megalapozása a „jószomszédi” viszony elmélyítése.

1998-ban az osztrák fél részéről Burgenland tartomány, magyar oldalról pedig Győr-Moson-Sopron és Vas megye alapította meg a szervezetet. Az újonnan létrejövő szervezet fő célja a közös kérdésekben való hatékony együttműködés volt. 1999-ben Zala megye is teljes jogú tagként csatlakozott az EU RÉGIÓ West/Nyugat Pannónia elnevezésű kezdeményezéshez. A közös munka a területfejlesztés és területrendezés, infrastruktúra-és gazdaságfejlesztés területeire terjedt ki többek között. Később kulturális és oktatási kérdésekben is megkezdődtek az együttműködések. Az EU RÉGIÓ konkrét célja a különféle projekteken keresztüli együttműködés. A munka 8 munkacsoportban folyik, melyek közül az egyik a turisztikai, kulturális és kulturális örökségi kérdésekkel foglalkozik.

Az EU RÉGIÓT a tagok által delegált 40 tagú tanács vezeti, legfőbb szerve az elnökség, mely a 3 megyei közgyűlési elnökből és Burgenland tartományi vezetőjéből áll.

Napjainkban egyre több a vidék illetve a turizmus fejlesztésére irányuló stratégia tesz említést arról, hogy az ilyen jellegű kapcsolatokban lehetőség van, érdemes lehet (ne) ezt kihasználni az idegenforgalom területén is.

4.

AUSZTRIA, KÜLÖNÖSEN BURGENLAND TARTOMÁNY TURIZMUS STRATÉGIÁJÁNAK FŐBB IRÁNYAI. AZ EU RÉGIÓ

4.1. AUSZTRIA NEMZETI TURIZMUSPOLITIKÁJÁNAK FŐBB IRÁNYAI⁶

Ausztria 2015-ig szóló nemzeti turizmus politikájának többek között az ország idegenforgalmi pozíciójának megőrzése, illetve javítása áll a központjában. A 2013-ig érvényes hazai turizmus stratégiával összehasonlítva több hasonló fejlesztési irányt lehet felfedezni, amelyek mindkét stratégia meghatározó elemei. Közös elem például a gyógy- és egészségturizmus, valamint a kulturális turizmus fejlesztése. A stratégiák célkitűzési között szerepel továbbá a szezonális csökkenése is.

4.2. BURGENLAND SZÖVETSÉGI TARTOMÁNY STRATÉGIÁJA, ÉS A LEHETSÉGES KAPCSOLÓDÁSI PONTOK⁷

Burgenland szövetségi tartomány 2011-2015 között esedékes turizmus fejlesztési főbb elemeit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a főbb fejlesztési irányok megegyeznek Magyarország nemzeti- és a Nyugat-Dunántúli regionális fejlesztési stratégiájával. A fejlesztendő turisztikai ágazatok az osztrák fél részéről is az egészség és wellness, a kulturális és az ökoturizmus, valamint a sport, a bor-és gasztronómiai területére koncentrálnak.

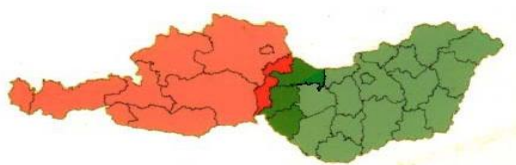
⁶ <http://www.bmwfj.gv.at/SiteCollectionDocuments/Presse/Tourismus2015KF.pdf>

⁷ ABSCHLAG IN DIE ZUKUNFT Tourismus-Strategie 2011-2015

A közös gyökerek, hasonló idegenforgalmi adottságok, és ebből fakadó célkitűzések következtében érdemes végiggondolni a „Ausztia napos oldala” és „Az erőt adó régió” határok nélküli kezelését, a közös gondolkodás szükségességét, a földrajzi határon átnyúló közös turisztikai jellegű fejlesztések, fejlesztési stratégiák, kezelési tervek kialakítását, számának növelését.

4.3.A WEST PANNÓNIA EU RÉGIÓ⁸

Magyarország központi elhelyezkedésének köszönhetően 10 Eurorégióban érintett, melyek közül az egyik az osztrák-magyar határ mentén a közös gondolkodás jegyében 2003-ban létrejött a West Pannónia EU RÉGIÓ. Ez a határon átnyúló együttműködések egyik formája, melyet az Európa Tanács is támogat. Az EU RÉGIÓK nem önálló politikai, vagy közigazgatási egységek, hanem helyi szerveződések, melyek az együttműködés következtében hatékonyabb fejlesztésre képesek. Az Eurorégiók Fejlesztési Stratégiával is rendelkeznek, amely kitér a térség turizmusának közös fejlesztésére, ennek fontosságára. A West Pannónia EU RÉGIÓ területi adottságait figyelembe véve az egészség és wellness fejlesztését jelöli meg, mint egy fő „csapásirányt”, emellett nem elhanyagolható a közös természeti értékek turisztikai szempontból történő hasznosítása, közös kulturális útvonalak létrehozása.

2. ábra West/Nyugat Pannónia EU RÉGIÓ

(Forrás: West/Nyugat Pannónia EU Régió Fejlesztési Stratégiája, 2003.)

Léteznek már jelenleg is különféle együttműködések az osztrák-magyar határ mentén, melyek mindkét fél számára kölcsönösen előnyösek. 2001-ben közös lobby tevékenység

⁸ West/Nyugat Pannónia Jövőkép és Fejlesztési Stratégia, 2003. október

eredményeként került fel a Fertő Kulturtáj a Világörökségi helyszínek közé, de jó példa az együttműködésre az IGEN projekt is.⁹¹⁰

5.

MELYEK AZOK A TERÜLETEK, AHOL ÉRDEMES LENNE EGYÜTTGONDOLKODNI, ILLETVE MILYEN FORMÁBAN KELLENE EZT MEGTENNI?

A közös történelmi múltra és az eddigi kapcsolatokra alapozva joggal állíthatjuk, hogy érdemes együttműködni a határon túli partnerekkel, azonban meg kell találni azokat a pontokat, ahol adott a közös munka lehetősége.

5.1. REGIONÁLIS TDM SZERVEZET LÉTREHOZÁSA

A határon átvélő együttműködések egyik lehetséges formája lehetne egy közös, a régióra egészében tekintő Turizmus Desztináció Menedzsment szervezet létrehozása. A közös TDM szervezet legfőbb feladata lenne a régió turizmusának népszerűsítése koordinálása az egységes arculat kialakítása mellett. Feladatai közé tartozna emellett egy jól kezelhető, minden lényeges információval ellátott (pl. szálláshelyek, vendéglátóegységek, rendezvények a régióból, attrakciók, közlekedési lehetőségek és tematikus útvonalak ajánlása) dinamikus honlap kialakítása. Emellett a régió turizmusának és idegenforgalmi fejlődésének háttérét is képes lenne megteremteni marketing és fejlesztési stratégiák elkészítésével, valamint a tendenciákat kimutató statisztikák elkészítésével következtetéseket vonhatna le a jövőbeni

⁹ <http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184230>)

¹⁰ http://www.vasnepe.hu/kronika/20111007_igen_osztrak_magyar_mintaprojekt

tervek kialakításához. A TDM szervezet, mint ernyő szervezet képes lenne a helyi turizmushoz kapcsolódó vállalkozások munkáját és pályázati tevékenységét is összehangolni.

5.2.KÖZÖS ÉRTÉKEK MENTÉN TEMATIKUS ÚTVONALAK KIALAKÍTÁSA

A Régió a természeti és kulturális örökségben való gazdagságának köszönhetően lehetőség van különböző tematikus útvonalak kialakítására is. A Puckó és Rátz (2000.) által megfogalmazott definíció szerint a tematikus utak olyan turisztikai termékek, amelyek különböző közlekedési formák igénybevételével megközelíthető természeti és mesterséges attrakciókat fűznek fel egy kiválasztott téma köré. Az ilyen jellegű útvonalak kialakításánál fontos szerepe van a fenntarthatóság elvének, középpontjukban valamilyen természeti, vagy kulturális örökség áll. Ezek az útvonalak vonzó képességüket tekintve lehetnek helyiek, regionálisak, országosak illetve nemzetközi.

Ebben a formában is érdemes lehetne együttműködni az osztrák határrégióval, mivel közös történelmi és kulturális gyökereinkből adódóan számos közös, ma a turizmusban hasznosítható érték maradt fenn.

A régióban számos, az Esterházy- család által hátrahagyott kastély építészeti és kulturális emlékként maradt fenn a határmenti térségben. Napjainkban ezek turisztikai célokat szolgálnak. Némelyik közülük múzeumként, esetleg rendezvény helyszíneként üzemel. Kérdés, hogy hogyan lehetne ezeket a mai kor követelményeinek megfelelő attrakcióvá fejleszteni, illetve tematikus útvonalat kialakítani a kastélyok mentén.

A Fertő-menti, Világörökség részét képező települések értékeikkel, sokszínű kultúrájukkal, kisebb-nagyobb vonzóképeségű attrakcióikkal szintén megfelelő alapot adhatnak egy tematikus útvonal kialakításához.

A térségben számos történelmi vár található, vannak közöttük ismertebbek, de szinte ismeretlenek is. Közös fejlesztésekkel, tematikus útvonal kialakítással növelni lehetne ezek turisztikai jelentőségét, vonzóképeségét.

Európában még kevésbé elterjedt, de a világ más részein jelentős turisztikai potenciállal bírnak a különféle tematikus és élményparkok is. Az osztrák-magyar határterületen több ilyen létesítmény is várja a látogatókat. A kulturális útvonalak mellett jó

eséllyel növelni lehetne a terület iránti keresletet egy úgynevezett élményútvonal létrehozásával is.

Napjaink turisztikai trendjéhez tartozik a különféle kegyhelyek, kolostorok, vallási emlékhelyek felkeresése, vallási útvonalak bejárása. A térségben számos pálos rendi emlék lelhető fel, melyek által betekintést nyerhet a látogató a rend egykori életébe, mindennapjaiba.

5.2.1.Esterházy útvonal

Az Esterházy család különleges és egyedi kastélyokat építtetett a történelmi Magyarország területén. Általában ehhez a kor leghíresebb építészeinek és mestereinek szolgálatát vették igénybe. Számos, az építészeti és kulturális örökség részét képező kastély a Nyugat-Dunántúli Régióban, illetve Burgenland tartományban, vagyis az egykori Sopron vármegye területén található meg. Napjainkban az Esterházy-család által hátra hagyott kulturális értékek védelmét, és a nagyközönségnek való reprezentálását az Esterházy Magánalapítvány vállalta magára.

A mai Magyarország területén lévők közül talán a legismertebb kastély Fertődön (1765-ig Eszterháza) található.¹¹ A kastély mai formáját a 18. század végére nyerte el. Az építészeti munkálatokhoz több, neves építésszt alkalmazott, de a tervezést és a munkálatok irányítását maga a herceg, Esterházy (Fényes) Miklós végezte. A 18. század végén a kastély a korabeli Magyarország egyik kulturális fellelegvárává vált a család művészetpártoló tevékenységének köszönhetően. A fertődi Esterházy-kastélyt a „Magyar Versailles”-ként is emlegették.

A képen látható Kastély jelenleg múzeumként funkcionál, tárlatvezetéssel tekinthetik meg a látogatók. Az állandó kiállítások mellett vannak különféle időszakos kiállítások, és évről-évre megrendezésre kerülő rendezvények is. Júniustól szeptemberig heti rendszerességgel bel-és külföldi fellépőkkel komolyzenei rendezvényeket tartanak a kastély dísztermében. Néhány éve a „Magyarországi Barokk Vigasságok” keretében színházi előadások, korabeli kosztümös operák színesítik a kulturális kínálatot, amelyeket a

¹¹ http://www.esterhazy-kastely.com/hu/tortenelem/az_esterhazy-kastely_ma.html

hagyományok szerint tűzijáték zár. A fertődi Esterházy-kastély évente körülbelül 100 000 fő látogatót fogad, ebből körülbelül 50-60 000 fő külföldi.

A fertődi Esterházy-kastély közel 4 milliárd forintból újulhat meg. A projekt a Műemlékek Állami Gondnoksága vezetésével folyik, melynek kapcsán a központi épületet és a kastélyparkot helyreállítják, illetve a mára teljesen elpusztult operaházat újjáépítik.

3. ábra Esterházy-kastély, Fertőd

(Forrás: <http://www.origo.hu/utazas/20090928-megujul-a-fertodi-esterhazykastely.html>)

Néhány kilométerre Fertődtől, a határ túloldalán található Burgenland Tartomány és Eisenstadt legfőbb jelképét adó és emellett legfőbb kulturális látnivalóját jelentő Esterházy-kastély.¹² Az ábrán látható történelmi Kastély története a 13. századra nyúlik vissza; a 17. század közepén került az Esterházy – család tulajdonába, és mintegy 300 évig volt a család fő rezidenciája.

Napjainkban a Kastély kulturális centrumként funkcionál. Múzeumként és rendezvényhelyszínként fogadja a világ minden tájáról érkező látogatókat. Itt található Ausztria legnagyobb bormúzeuma több mint 700 kiállítási tárggyal. Ezek segítségével a látogatók képet kaphatnak a látogatók a burgenlandi szőlő és bortermelés kultuszáról.

¹² http://esterhazy.at/hu/esterhazykastely/673950/Az-Esterhazy-kastely-toertnete?_vl_backlink=/hu/esterhazykastely/index.do

4. ábra Esterházy-kastély, Eisenstadt

(Forrás: http://www.kastelyok-utazas.hu/Index_kat.php?Param1=A&Param2=Kast%E9ly)

Szintén Burgenland tartomány területén található a forchtensteini vár és a lachenbachi kastély is, melyek szintén az Esterházy kultusz részét képezi. A képen látható Forchtenstein Vára egy 13. századi határvár, melynek a törökök elleni védelemben volt fontos szerepe.¹³ A vár a 17. században került a család tulajdonába. Ma felszerelt konferencia- és rendezvény helyszíneként, illetve múzeumként működik. Megtekinthető az Esterházy Kincstár és az Esterházy fegyvergyűjtemény is.

5. ábra Frankó vára, Forchtenstein

(Forrás: <http://www.discoverthetrip.com/city/burg-forchtenstein.html>)

A lachenbachi kastély az Esterházy-család egyik legrégebbi székhelye, története a 17. századra nyúlik vissza.¹⁴ Egykori magyar nádori helyszíneként a kastély különleges kisugárással rendelkezik. Napjainkban a „A természet nyomában” című interaktív természettudományos kiállításnak ad helyet. Az ábrán látható kastély az elmúlt években új, modern épület együttesével bővült, mely konferencia és rendezvény központként funkcionál.

¹³ http://esterhazy.at/hu/fraknovara/676822/A-Frakni-vr-toertnete?_vl_backlink=/hu/fraknovara/index.do

¹⁴ http://esterhazy.at/hu/lackenbachikastely/676846/A-Lackenbachi-kastly-toertnete?_vl_backlink=/hu/lackenbachikastely/index.do

6. ábra Esterházy-kastély, Lachenbach

(Forrás: <http://www.hetedhetorszag.hu/ausztia/index.php/fooldal/hirek/125>)

A korábban bemutatott kastélyok mellett fontos megemlíteni a St. Margarethen - t, azaz a Szentmargitbányai kőfejtőt.¹⁵ Az egykori homokkőbánya területén, ahogyan a képen látható, ma Európa egyik legszebb szabadtéri színpadát is magába foglaló fesztivál helyszín található. A tulajdonos, az Esterházy Magánalapítvány 2006-tól folyamatosan, jelentősen bővítette.

7. ábra Kőfejtő, St. Margarethen

(Forrás: http://brill.freeblog.hu/archives/2009/07/21/St_Margarethen/)

A korábban bemutatott jelentősebb kastélyok mellett számos egyéb kevésbé jelentős, az Esterházyakhoz kötődő kastély és műemlék maradt fenn az említett régió mellett a Kárpát-medence egyéb részein is. A fennmarad műemlékek mellett jó néhány, az Esterházyak és a vidék életével kapcsolatos legenda gyarapítja a fennmaradt kulturális örökséget, melyekbe a látogató betekintést nyerhet végigjárva az említett műemlékeket. A bemutatott helyszíneket évente megközelítőleg 500 000 látogató keresi fel, nagymértékben befolyásolják a régió kulturális életét, a tágabb értelemben vett régió kulturális turizmusát.

¹⁵ http://esterhazy.at/hu/szentmargitbanyaikoefejtoe/674916/Szentmargitbanyai-kfejt?_vl_backlink=/hu/szentmargitbanyaikoefejtoe/index.do

A fenti vonzerők mentén érdemes lenne tematikus útvonalat kialakítani, ezt közös marketinggel és menedzsmenttel megtámogatva a régió kulturális turizmusát erősítve hasznosítani. Fontos a „márkanév” és a logó, amely világosan megkülönböztet, jelen van a köztudatban. A közös marketing tevékenység alapvető eleme kell, hogy legyen az út ismertté tétele különböző médiumok útján, illetve népszerűsíteni kell az útvonalat különböző szakmai kiállításokon, és vásárokon. A 21. század elvárásainak megfelelően mindenképpen kiemelt gondot kell fordítani a megfelelő on line marketingre is. Elengedhetetlen a tematikus utat bemutató közös honlap létrehozása, melyen egységes formába és designnal jelennének meg az attrakciók és a különféle időszakos programok. Továbbá olyan árat, kedvezményrendszert kellene kialakítani az attrakciók végiglátogatásához, amely a fogyasztót arra ösztönzi, hogy az útvonal minden elemét felkeresse. A maximális komplexitás eléréséhez mindenképpen érdemes a tematikus útvonal célcsoportjához alkalmazkodó szolgáltatás struktúrát, valamint szállás- és vendéglátóhelyeket is ajánlani. A Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió egyik fontos célja fejlesztési stratégiája alapján a családok megnyerése, cél a családbarát desztináció megteremtése. Ennek megfelelően létre lehetne hozni az érintett attrakcióknál is kimondottan gyerekeknek szánt helységet animációs programokkal, illetve kimondottan gyerekeknek, illetve családoknak szóló tárlatvezetéseket lehetne meghirdetni. Így a kulturális turizmusba olyan szegmensek is be tudnának kapcsolódni, akiknek erre eddig nem volt lehetőségük szegmensigényeikből adódóan. Emellett fontos az élményszerűség további fejlesztése, olyan irányba, hogy a fiatalok számára is vonzó legyen a múzeumlátogatás.

5.2.2. Kultúra a Fertő-tó mentén

A Fertő - tó/ Neusiedlersee és az azt övező táj és a part menti települések 2001-ben kerültek fel az UNESCO kulturális világörökségi helyszínei közé, az egyedülálló táji és természeti adottságok az ember és a természet adta harmónia következtében. Ez egy igazi sikertörténet az osztrák-magyar együttműködések közül, hiszen a Fertő-táj a közös lobbitevékenység eredményeképp kerülhetett fel az UNESCO listájára.¹⁶

A „Világörökségi helyszín” cím eleve vonzerőként hat, viszont az ide látogatók többnyire a tó és élővilága nyújtotta kikapcsolódási lehetőségek miatt keresik fel a Fertő-tájat. Népszerű a vitorlástuizmus, az ennek megfelelő infrastruktúra ki is van épülve, de kedvelt

¹⁶ <http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184230>

horgászparadicsom, illetve strandolási lehetőség is van néhány helyen. A Fertő-tavat mindkét oldalról egy-egy nemzeti park veszi körül; Magyarországról a Fertő-Hanság Nemzeti Park, Ausztria részéről pedig a Seewinkel National Park. Ez az ökoturizmus szerelmeseinek kedvez a különleges mocsári állat-és növényvilág miatt. Evvel együtt érdemes a tavat körülölelő településekkel, kultúrájukkal, kisebb-nagyobb nevezetességeikkel, esetleg gasztronómiai különlegességeikkel és rendezvényeikkel is megismerkedni.

Hazánk oldaláról Fertőújlak, Sarród, Fertőd, Fertőszéplak, Hegykő, Fertőhomok, Hidegség, Nagycenk, Fertőboz, Balf és Fertőrákos. Ausztria oldaláról Apetlon (Mosonbánfalva), Illmitz (Illmic), Podersdorf (Pátfalu), Weiden am See (Védeny), Neusiedl am See (Nezsider), Winden am See (Sásony), Breitenbrunn (Fertőszéleskút), Purbach (Feketeváros), Donneskirchen (Fertőfehéregyháza), Oggau (Oka), Mörbisch (Fertőmeggyes) és Rust (Ruszt).

A Fertő-táj települései közül szinte mindegyik dinamikus, folyamatosan frissülő weblappal rendelkezik, melyek közül szinte mindegyiken található az idelátogatni vágyók számukra hasznos, turizmussal kapcsolatos információkat. A legtöbb honlapon szállás ajánlatok, vendéglátóhelyek és programajánlatok várják a látogatókat.

A Fertő-táj természeti vonzerejéről ismert, azt azonban kevesen tudják, hogy a tó körüli településeken számos kulturális és épített örökség maradt fenn. Sarródon található meg a Fertő Hanság Nemzeti Park központja, bemutatóhelye a Kócsagvárban, míg a közeli Fertődön az Esterházy Kastély várja a látogatókat.¹⁷ A part menti úton haladva Hegykőt érik el a látogatók.¹⁸ Minden évben itt kerül megrendezésre a Tízforrás Fesztivál, évről-évre színvonalasabb programokkal. A fontosabb látnivalók közül nem szabad kihagyni Széchenyi István szülőfaluját, Nagycenket sem.¹⁹ A település igyekszik méltó emléket állítani a legnagyobb magyarnak, az egykoron a Széchenyi család egyik rezidenciáját jelentő kastély napjainkban múzeumként, szállodaként, illetve rendezvényhelyszínként funkcionál.

¹⁷ <http://www.vendegvaro.hu/kocsagvar-sarrod>

¹⁸ <http://hegyko.hu/hegyko>

¹⁹ <http://www.nagycenk.hu/index.php?site=214>

8. ábra Széchenyi-kastély, Nagycenk

(Forrás: http://www2.mta.hu/index.php?id=634&no_cache=1&backPid=646&pS=1254348000&pL=2681999&arc=1&tt_news=120171&cHash=9736cb1f91)

9. ábra Múzeumvasút, Nagycenk

(Forrás: <http://www.utazzitthon.hu/galeria-latnivalo.php?id=1802>)

Emellett a településen számos egyéb Széchenyi emlékhely található; például a Hársfasor, amely eredetileg lovas útnak készült, a legvégén található Széchenyi István fiának, Széchenyi Bélának és hitvesének a síremléke. Nagycenk nevezetes még a képen látható, évszázados hagyományokat felelevenítő Széchenyi Múzeumvasútról is, mely Nagycenk és a szomszédos település, Fertőboz között szállítja az utasokat, itt látogatható meg a Kisvasút Skanzen is. A következő jelentősebb Fertő-parti település Fertőrákos, amely kőfejtőjéről ismert ugyan – számos filmforgatás helyszínéül szolgált-, számos egyéb, egyedi látnivalóval, érdekességgel rendelkezik.²⁰ Magyar oldalon ez az egyetlen hely, ahol a Fertő-tó a ki van építve, itt van egyedül lehetőség strandolásra, de hajókirándulások is indulnak ki a kikötőből, amely egyben vitorlás turizmus igényeit is kiszolgálja. Emellett Fertőrákos és Mörbisch (Fertőmeggyes)

²⁰ <http://www.fertorakosikirandulas.hu/kirandulas/csaladi.html>

http://www.fertorakosikirandulas.hu/fertorakos/paneuropai_piknik.html

<http://www.mithras.hu/>

között helyezkedik el a római kori Mithras-barlang is, egykoron ez a terület nagyhatalmak ütközőzónája volt, ma már látogatható, azonban csak speciális élményjárművekkel közelíthető meg. Fertőrákoson látogatható meg a néhány éve megnyílt Páneurópai Emlékhely is, ahol az egykori Vasfüggöny egy darabja és az Európai Szabadság Szobra tekinthetőek meg.

10. ábra Európai szabadság szobra, Fertőrákos

(Forrás:<http://www.utazzitthon.hu/galeria-latnivalo.php?id=1802>)

A soron következő település Mörbisch, mely ma már Ausztriához tartozik, a falu a klasszikus üdülturizmusra épít, ebből él a lakosság nagy része is. Emellett a soproni borvidék is itt folytatódik számos kisebb-nagyobb látogatható pincészettel, ahol borkóstoló programokkal várják az ideérkezőket.²¹ A Fertő-táj talán legkedveltebb üdülőterülete Neusiedl am See.²² A kisvárosban nagyon fontos szerepe van a szabadidős turizmusnak, egészen kora tavasztól késő őszig, a kulturális látnivalók és a gasztronómiai különlegességek mellett. Az egész családnak kikapcsolódást nyújt a kisvárosban megtalálható a vidámpark is. Weiden am See-n szélerőmű park tekinthető meg vezetett látogatások formájában.²³ Ausztria Fertő-menti települései közül mindenképpen meg kell említeni Rust-ot, mivel óvárosa 2001-ben a Fertő-tájjal együtt felkerült a Világörökségi helyszínek közé.²⁴ A képen látható óvárosi részen számos régi polgárház található, mely magán őrzi a reneszánsz, illetve a barokk kori stílusjegyeket, mindamelllett, hogy műemlékvédelem alatt áll eredeti funkcióját betölti. A

²¹ <http://www.moerbischamsee.at/index.php?id=urlaub-am-neusiedlersee&L=4&id=5>

²² <http://www.neusiedlsee.at/magyarul.html>

²³ <http://www.utazzausziaba.hu/szeleromupark-weiden-am-see-n.html>

²⁴ http://www.rust.at/de/c_tourismus/d_kultur_und_natur/TOU_KUN_AST_altstadt.jsp

település régi házai mellett bor és szőlő kultúrájáról is híres, itt található meg az első német nyelvű Bor Akadémia egy 17. századi épületben.

11. ábra Rust am See, Óváros

(Forrás: <http://www.flickr.com/photos/92258142@N00/favorites/page43/?view=lg>)

Emellett a Fertő-tó körüli településeken számos kisebb tájház is megtalálható, mely az itteni őslakosság kultúrájával, eszközeivel, mindennapi használati tárgyaival, az ember és a táj évszázados harmóniájával ismerteti meg a vendégeket.

A Fertő-menti településeken áprilistól októberig szinte minden héten a települések valamelyikén különféle fesztiválokkal várják a látogatókat, növelve ezzel a térség vonzerejét. Kiemelkedő vonzerővel bír a Nemzeti Vágta nagycenki előfutama, illetve a különféle szüreti és bornapok is. A Fertő-táj Világörökség Egyesület évről-évre megrendezi a települési önkormányzatokkal karöltve a Világörökség napja rendezvénysorozatot, ekkor minden település „bemutakozik”, számos program várja az érdeklődőket minden évben, melyek évről-évre nagyobb érdeklődés mutatkozik.

A fenti települések jól megközelíthetőek a tópart mentén, közúton, illetve nagy viták árán ugyan, de a Fertő-tó mentén újonnan megépült kerékpárúton is, ez a tematikus út kialakításának egyik feltétele, amely maradéktalanul teljesül. Az osztrák féllel való együttműködésnek a Világörökségi helyszínnel kapcsolatban már jelentős hagyományai vannak, így érdemes lenne a Fertő-menti értékek mentén egy tematikus utat létrehozni. Ennek megfelelően, mint egy komplex turisztikai terméket lehetne pozicionálni a Fertő - menti tematikus utat, a megfelelő menedzsment és marketing eszközök megtalálásával és alkalmazásával.

5.2.3. Történelmi várak az egykori végeken

A mai Burgenland és a Nyugat-Dunántúli régió területén számos ép, illetve romos állapotban lévő vár őrzi a történelmi emlékeket. Ezeket végigjárva a látogatók történelmünk egy igen jelentős szegletét ismerhetik meg.

Napjainkban Burgenland tartományhoz tartozik az egykori Lánzsér (mai nevén Landsee), ahol Közép – Európa egyik legnagyobb, de nem túl „felkapott” várromja található.²⁵ A képen látható vár története feltehetőleg a 12. századra nyúlik vissza, ekkor állt már az első lakótorony, folyamatosan bővítették, később egy része el is pusztult ekkor ismét újjá építették, majd ismét egy része egy tűzvész következtében elpusztul 1792-ben, azóta várrom. Napjainkban tavasztól őszig megtekinthető.

12. ábra Landsee (Lánzsér) vára

(Forrás: http://civertan.blogter.hu/191305/lanzser_vara_dr_denes_jozsef_varlexikon_mintaoldal)

Ausztria egyesek szerint egyik legérdekesebb vára Stadtschlaining - ban található.²⁶ Az alábbi képen látható vár először a 13. században kerül említésre, de legidősebb része feltehetőleg már 840-ben állt, végleges formáját 1460 körül nyerte el. Mint ahogyan az összes környékbeli vár, ez is az osztrák, illetve a magyar főurak hercegek vetélkedésének alapját képezte. Napjainkban szállodaként működik, de a termeiben helyet kapó történelmi múzeumon kívül a kertjében nyaranta ünnepi játékokat tartanak. Külön érdekesség, hogy a várban található a nemzetközileg is elismert Béke Intézet és a Béke Egyetem is.

²⁵ <http://www.magyarország-szep.hu/Lanzser/index.html>

²⁶ <http://www.utazzausztriaba.hu/schlaining-vara.html>

13. ábra Stadtschlaining (Városszalónak) vára

(Forrás: <http://www.panoramio.com/photo/34233637>)

A határ régióban fellelhető érdekes középkori várak közé tartozik az egykori Léka, napjainkban Lockenhaus vára, mely a 13. századi német betörések idején épült és a térség első kővárai közé tartozott.²⁷ Különleges élményt jelent a vár mindhárom részét (alsó-, középső-, felső vár) végigjárni, ahol a termekben megelevenedik a középkori lovagi kultusz, de látható a középkori kínzókamra, illetve a várkápolna is. Napjainkban élményvezetésekkel várják a látogatókat a képen látható, igencsak látványos megjelenésű Lockenhaus várába.

14. ábra Lockenhaus (Léka) vára

(Forrás: <http://www.utazzausztriaba.hu/leka-vara.html>)

Güssing vára Burgenland egyik legrégebbi középkori vára.²⁸ Eleinte a várhegy tetején egy fakastély állt csak, majd a güssüingi grófok tovább bővítve, ahogyan a képen látható, az egykori fakastélyt komoly véderővel rendelkező kővárrá alakították. Napjainkban a vár időszakosan, tavasztól őszig látogatható, épületében múzeum üzemel. Emellett egy felvonó is a vendégek rendelkezésére áll.

²⁷ <http://www.utazzausztriaba.hu/lockenhaus.html>

²⁸ <http://www.utazzausztriaba.hu/gussing-kozepkori-vara.html>

15. ábra Güssing (Németújvár) vára

(Forrás: <http://www.utazzausztriaba.hu/gussing-kozepkori-vara.html>)

A térségben található Borostyánkő, vagyis Bernstein vára is, amely napjainkban szállodaként működik.²⁹ 1998-ban elnyerte az „Európa leghangulatosabb szálláshelye „címet is. Ausztria oldaláról talán az egyik legismertebb középkori vár az egykori Fraknó vára, mely a korábban bemutatott Esterházy Gyűjteményeknek ad helyet

16. ábra Bernstein (Borostyánkő) vára

(Forrás: [http://hu.wikipedia.org/wiki/Borosty%C3%A1nk%C5%91_\(Ausztria\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Borosty%C3%A1nk%C5%91_(Ausztria)))

A határ magyar oldalán is számos különleges történelmi vár található. Vas megyéből 2 új vár lett nemrégiben műemlékké nyilvánítva az egyik a sárvári Nádasdy vár, a másik pedig a kőszegi Jurisics vár. Sárvár városa a Nádasdy-ak idejében a magyar művelődés egyik fellegetője volt.³⁰ A képen látható kastélyban kap helyet a Sárvár történelmi kiállítás 13. század végétől a 19-20. század fordulójáig, eredeti dokumentumokkal, korabeli műtárgyakkal, különös hangsúlyt helyezve a 16-17. századra. Emellett meg kell említeni a nyomdászati és könyvkiadási kiállítást, mely szintén a Nádasdy várban látogatható. Kőszegen a Jurisics vár

²⁹ <http://www.utazzausztriaba.hu/bernstein-borostyanko-vara.html>

³⁰ <http://www.savariamuseum.hu/sarvar/hIntezmeny.php>

várja a látogatókat. A képen látható műemlék ma Múzeumnak, művelődési háznak és a Kőszegi Várszínháznak ad otthont.³¹

17. ábra Nádasy-vár, Sárvár

(Forrás: <http://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=018475>)

18. ábra Jurisics-vár, Kőszeg

(Forrás: http://www.koszeg.xutazas.hu/koszegi_kepek.html)

A történelmi várak és kastélyok turizmus szempontjából kiemelten fontosak, mivel nagymértékben növelik környezetük vonzóképességét.³² Európában az 1960-as évek óta hasznosítják ezeket a kulturális emlékeket turisztikai célokra. Általában 4 alapvető funkció szerint: egyes kastélyok napjainkban múzeumként, szálláshelyként, rendezvény és konferencia helyszíniként valamint korabeli hangulatot idéző vendéglátóhelyként üzemelnek. Mivel a határ menti terület különösen gazdag ilyen típusú történelmi emlékekben, lehetséges volna ezeket egységesen kezelve egy tematikus útvonallá fejleszteni, közös marketing tevékenységgel, egységes kitáblázással népszerűsíteni, komplex turisztikai terméként értékesíteni.

(Forrás: Kovács V. I.: Kastélyok a turizmusban és az Európai Hagyományok Konzorcium munkája (Turizmus Bulletin VI. évf. 4.szám)

³¹ <http://www.koszeg.hu/onkormanyzat/intezmenyek/index.php?id=2578>

³² Kovács Viktória Imelda: Kastélyok a turizmusban és az Európai Hagyományok Konzorcium munkája (Turizmus Bulletin VI. évf. 4.szám)

5.2.5. Élmenyút vonal az osztrák-magyar határ mentén

Napjaink divatos turisztikai termékei közé tartoznak a különféle tematikus illetve élményparkok. A határ menti régió számos ilyen jellegű, különleges helyjel rendelkezik, ahol minden korosztály biztonságos szórakozására lehetőség nyílik.

Sopronban az erdei bob pálya³³ és a Lővér Kalandpark³⁴ várja a látogatókat, míg Kőszeg mellett a Holdfényliget³⁵ nyújt felejthetetlen élményt. Ausztriában Rust és St. Margarethen között a Märchenpark³⁶ várja a látogatókat, míg Luttsmansburgban a Sonnentherme³⁷ élményszórakozás kínál kikapcsolódási lehetőséget.

Ezen attrakciók egy része egész éves, egy része pedig tavasztól ősziig való nyitva tartással várja a látogatókat. Az ilyen jellegű mesterségesen kialakított attrakciók napjaink turizmusának sikertermékei, elsődleges céljuk a kikapcsolódás és az élménynyújtás.³⁸ Ahol jelen vannak ilyen jellegű attrakciók, oda mágnesként vonzzák a turistákat, és ez mindenképpen jól tesz a térség gazdaságának, turizmusának.

Az osztrák-magyar határterületen számos ilyen jellegű attrakció található, ezek segítségével könnyebben megnyerhetők többek között a családos illetve az ifjúsági látogatók, amely stratégiai irányzat is. Ezek az attrakciók napjainkban egymás versenytársaiként profitorientált vállalkozás formájában működnek. Érdemes lenne azonban az együttműködés lehetőségét megfontolni, közös marketinggel egy élmény utat kialakítani a határterületen.

(Forrás: Dr. Puckó L. - Dr. Rátz T. : A tematikus park mint turisztikai attrakció, *Turizmus Bulletin* VI. évf. I. szám)

5.2.5. A pálos szerzetesrend kulturális emlékei a határterületen

A pálos rendet 1250-ben alapította meg Esztergomi Boldog Özséb, mely az első és az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend volt. Védőszentjük Szent Pál, akinek a nevét a mai

³³ <http://www.bobozas.hu/sopron/index.php>

³⁴ http://www.loverkalandpark.hu/Lover_Kalandpark/bemutakozunk.html

³⁵ <http://holdfenyiliget.hu/hu/>

³⁶ <http://www.familypark.at/un/index.html>

³⁷ <http://www.sonnentherme.at/hu/menue-oben/informaciok.html>

³⁸ Dr. Puckó László-Dr. Rátz Tamara: A tematikus park mint turisztikai attrakció-Turizmus Bulletin VI. évf. I. szám

napig is viseli a rend. A Szentszék 1308-ban engedélyezte az ágostonos regulát, és pápai jogú renddé nyilvánította a Pálosokat.³⁹

A Pálos Szerzetesrend nagy hatással volt az osztrák-magyar határrégió szellemi és kulturális életére. Napjainkban számos a szerzetesrendhez köthető műemlék található a területen, mind az osztrák, mind pedig a magyar oldalon.

Ugyan szerzetesek már nem élnek a területen, de a határ osztrák oldalán Neusiedl am Seeben, Stadtschlainingban, Wiener Neustadtban, valamint Baumgartenben találhatóak fennmaradt emlékek. Magyar vonatkozásban az ország egyéb részei mellett Sopron - Bánfalván van. napjainkban is látogatható kolostor.

A bánfalvi erdő szélén lévő kolostort a 15. század végén alapították, a történelem során, több viszontagságon is keresztülment, részben el is pusztult.⁴⁰ A régészeti feltárás után a kolostort restaurálták, ezt követően két rangos kitüntetésben is részesült (ICOMOS Díj, Winkler Díj) 2011-ben. Napjainkban a kolostor szállodaként és múzeumként üzemel. Az épület restaurálását követően a pálosok életét bemutató állandó kiállításnak ad helyet. A kolostor szállodai funkciójából és kivételes adottságaiból adódóan speciális ajánlatokkal is várják a látogatókat. Különféle egyéni és csoportos elvonulásokra és vezetőképzésekre biztosítanak lehetőséget.

19. ábra Pálos rendi Kolostor, Sopronbánfalva

(Forrás:http://www.kogart.hu/kogart/arthistory_content.jsp?id=143)

Az osztrák oldalon található a nemrég felújított baumgarteni kolostor látogatható, míg Neusiedl am Seeben is található a szerzetesrendhez köthető emlék, napjainkban, romos

³⁹ <http://volksgruppen.orf.at/magyarok/aktualis/stories/89506/>

⁴⁰ <http://www.banfalvakolostor.hu/>

állapotban ugyan, de pálos rendi kolostor romok tekinthetőek meg a városban. Stadtschailing –ban és Wiener Neustadt - ban is van látogatható szakrális emlékhely.

Felgyorsult világunkban egyre inkább igény van a különféle vallási emlékhelyek misztikus világának megismerésére, az ilyen helyekre való elzarándokolásra, különféle elvonulásokon való részvételre. Számos pálos rendi kolostor maradt fenn egészen napjainkig Magyarország illetve a szomszédos országok területén. Ezeknek a kolostoroknak, vagy romjaiknak nagy része napjainkban látogatható szakrális emlékhely. Ennek következtében érdemes lehetne a szomszédos országokkal egy pálos útvonalat kialakítani, közösen népszerűsíteni evvel is a térségbe csábítva a látogatókat.

6.

ÖSSZEGZÉS

A Kárpát-medence országok számos közös értékkel rendelkeznek, melyek az idegen forgalom tekintetében ma még kihasználatlanok. A térség közös gazdaságfejlesztésének egy igen fontos területe az idegenforgalom területén történő együttműködés.

Az osztrák-magyar határrégió különböző területeken való együttműködésének komoly múltja van. Az együttműködések köre folyamatosan bővült, újabb és újabb területek bevonásával, ez mindkét fél számára kölcsönös előnyökkel járt. Ezeknek köszönhetően számos sikerprojekt valósult meg.

Napjaink turizmusában egyre divatosabbak a különféle tematikus útvonalak, melyek egy-egy kulturális, vagy természeti örökség köré felfűzött látnivalókat mutatnak be, szerencsés esetben az ilyen útvonalak létrejöttét a szomszédos országok közös ügyként kezelik. Jó példa erre a Mária út, vagy a Vasfüggöny útvonal, de van számos egyéb kisebb-nagyobb útvonal, amely valamelyik határrégióknak látnivalóit fűzi össze. Fontos ezeknek az örökségeknek a turisztikai hasznosítása, mert a turizmus konzerválóan hat rájuk, odafigyelnek állagának megóvására, környezetének infrastruktúrájára.

A Trianoni Békeszerződés következtében leszakadó Burgenland tartomány és a Nyugat-Dunántúli turisztikai régió számára egyaránt fontos az innovatív turizmusfejlesztés. Az osztrák-magyar régió turisztikai adottságait vizsgálva sok a közös kapcsolódási pont, melyekre alapozva új útvonalak alakíthatóak ki, és remélhetőleg általuk (is) növelhető a régió iránti kereslet. Emellett nagymértékben elősegítené a térség turizmusának fejlődését egy olyan TDM szervezet, amely egységes desztinációként kezeli a határmenti területet.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom:

Dr. Puckó L. - Dr. Rátz T. : A tematikus park mint turisztikai attrakció, *Turizmus Bulletin* VI. évf. I. szám

http://itthon.hu/site/upload/mtrt/Turizmus_Bulletin/02_01/SZ6.HTM
(Letöltve:2012.04.13.)

Kovács V. I.: Kastélyok a turizmusban és az Európai Hagyományok Konzorcium munkája, *Turizmus Bulletin*, VI. évf. 4.szám (Letöltve: 2012.04.10.)

Egyéb források:

A B S C H L A G I N D I E Z U K U N F T T o u r i s m u s - S t r a t e g i e 2 0 1 1 - 2 0 1 5
http://www.burgenland.info/static/files/bgld_strategie_final.pdf
(Letöltve: 2012.02.24.)

Nemzetgazdasági Minisztérium: Magyar Növekedési Terv konzultációs anyag 2011. December,150.-156.o.
http://www.polgariszemle.hu/app/data/magyar_novekedesi_terv_konzultacio.pdf
(Letöltve:2012.03.13.)

Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmus fejlesztési stratégiája 2007-2013
<http://www.kormany.hu/download/7/8e/20000/Nyugat-Dunantul.pdf> (Letöltve:2012.03.01.)

TOURISMUS STRATEGISCHE AUSRICHTUNG 2015 /Kurzfassung/
<http://www.bmwfj.gv.at/SiteCollectionDocuments/Presse/Tourismus2015KF.pdf>
(Letöltve: 2012.04.01.)

West/Nyugat Pannónia Jövőkép és Fejlesztési Stratégia 19-22. o.,2003. Október
http://www.burgenland.at/media/file/426_leitbildkurz_ung.pdf (Letöltve:2012.02.25.)

Internetes források:

A Nyugat-Dunántúli Régiót bemutató honlap:

<http://www.westpa.hu/cgi-bin/westpa/news.cgi?view=ck&tID=89&nID=5073> (Letöltve: 2012.03.01.)

Turizmus Panoráma Bulletin on-line cikkje:

<http://www.turizmus.com/cikk/index/Nyugat-Dun%C3%A1nt%C3%BAl,%20az%20er%C5%91t%20ad%C3%B3r%C3%A9gi%C3%B3>
B3 (Letöltve: 2012.03.05.)

Fertő / Neusiedlersee kultúrtájáról szóló rész,Világörökségi portál:

<http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184230> (Letöltve:2012.03.13.)

Vas népe magazin az IGEN osztrák-magyar mintaprojektről szóló cikke:
http://www.vasnepe.hu/kronika/20111007_igen_osztrak_magyar_mintaprojekt
(Letöltve:2012.04.01.)

Az Esterházy-műemlékekkel kapcsolatos honlap általános információkat tartalmazó része:
http://www.esterhazy-kastely.com/hu/tortenelem/az_esterhazy-kastely_ma.html (2012.04.02.)

Az Esterházy-műemlékekkel kapcsolatos honlap eisenstadt - i Esterházy-kastélyt bemutató része:
http://esterhazy.at/hu/esterhazykastely/673950/Az-Esterhazy-kastly-toertnete?_vl_backlink=/hu/esterhazykastely/index.do (Letöltve:2012.03.31.)

Az Esterházy-műemlékekkel kapcsolatos honlap Fraknói Várat bemutató része:
http://esterhazy.at/hu/fraknovara/676822/A-Frakni-vr-toertnete?_vl_backlink=/hu/fraknovara/index.do (Letöltve:2012.03.31.)

Az Esterházy-műemlékekkel kapcsolatos honlap Lachenbachi Kastélyt bemutató része:
http://esterhazy.at/hu/lackenbachikastely/676846/A-Lackenbachi-kastly-toertnete?_vl_backlink=/hu/lackenbachikastely/index.do (Letöltve: 2012.03.31.)

Az Esterházy-műemlékekkel kapcsolatos honlap St. Margarethen-i Kőfejtőt bemutató része:
http://esterhazy.at/hu/szentmargitbanyaikoefejtoe/674916/Szentmargitbnyai-kfejto?_vl_backlink=/hu/szentmargitbanyaikoefejtoe/index.do (Letöltve: 2012.03.31.)

Magyarország Világörökség részét képező helyszíneit bemutató honlap /Fertő-Hanság Nemzeti Park/Neusiedlersee-Seewinkel National Park-ról szóló részek/:
<http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184230> (Letöltve:2012.04.08.)

Vendégváros turisztikai oldal /Sarród-Kócsagvár szócikk/:
<http://www.vendegvaro.hu/kocsagvar-sarrod> (Letöltve:2012.04.08.)

Hegykö honlapja /idegenforgalommal kapcsolatos részek/:
<http://hegyko.hu/hegyko> (Letöltve:2012.04.08.)

Nagycenk honlapja /idegenforgalommal, látnivalókkal kapcsolatos részek/:
<http://www.nagycenk.hu/index.php?site=214> (Letöltve:2012.04.08.)

Fertőrákos turisztikai honlapja /programajánló rész/:
<http://www.fertorakoskirandulas.hu/kirandulas/csaladi.html> (Letöltve: 2012.04.08.)

Fertőrákos turisztikai honlapja /Páneurópai Emlékhelyről szóló rész/:
http://www.fertorakoskirandulas.hu/fertorakos/paneuropai_piknik.html (Letöltve: 2012.04.08.)

Mithras emlékhelyeket bemutató weblap:
<http://www.mithras.hu/> (2012.04.08.)

Mörbisch am See honlapja:

<http://www.moerbischamsee.at/index.php?id=urlaub-am-neusiedlersee&L=4&id=5>
(Letöltve:2012.04.08.)

Neusiedl am See honlapja:

<http://www.neusiedlamsee.at/magyarul.html> (Letöltve: 2012.04.08.)

Ausztria turisztikai programajánló honlapja /Weiden am See szócikk/:

<http://www.utazzausztriaba.hu/szeleromupark-weiden-am-see-n.html> (Letöltve: 2012.04.08.)

Rust am See honlapja /Kulturális és természeti értékekről szóló rész/:

http://www.rust.at/de/c_tourismus/d_kultur_und_natur/TOU_KUN_AST_altstadt.jsp
(Letöltve:2012.04.08.)

Történelmi Magyarországról szóló honlap /Lánzsér szócikk/:

<http://www.magyarország-szep.hu/Lanzser/index.html> (Letöltve:2012.04.10.)

Ausztria turisztikai programajánló honlapja /Stadtschailing szócikk/:

<http://www.utazzausztriaba.hu/schlaining-vara.html> (Letöltve: 2012.04.10.)

Ausztria turisztikai programajánló honlapja /Lockenhaus szócikk/:

<http://www.utazzausztriaba.hu/lockenhaus.html> (Letöltve: 2012.04.10.)

Osztrák Idegenforgalmi Hivatal honlapja /Güssing szócikk/:

<http://www.utazzausztriaba.hu/gussing-kozepkori-vara.html> (Letöltve:2012.04.10.)

Osztrák Idegenforgalmi Hivatal honlapja /Bernstein szócikk/ :

<http://www.utazzausztriaba.hu/bernstein-borostyanko-vara.html> (Letöltve:2012.04.10.)

Savaria Múzeum honlapja:

<http://www.savariamuseum.hu/sarvar/hIntezmeny.php> (Letöltve:2012.04.10.)

Kőszeg város honlapja:

<http://www.koszeg.hu/onkormanyzat/intezmenyek/index.php?id=2578> (Letöltve:2012.04.10.)

A gyöngyösfalui Holdfényliget Kalandpark honlapja:

<http://holdfenyliget.hu/hu/> (Letöltve:2012.04.13.)

Neusiedlersee Familienpark honlapja:

<http://www.familypark.at/un/index.html> (Letöltve:2012.04.13.)

Lutzmannsburg - Sonnterberme honlapja:

<http://www.sonnterberme.at/hu/menue-oben/informaciok.html> (Letöltve:2012.04.13.)

ORF on-line Pálos Rendről szóló cikke:

<http://volksgruppen.orf.at/magyarok/aktualis/stories/89506/> (Letöltve: 2012.04.16.)

A sopronbánfalvi Pálos - Karmelita Kolostor honlapja:

<http://www.banfalkolostor.hu/> (2012.04.16.)

Lővér Kalandpark honlapja:

http://www.loverkalandpark.hu/Lover_Kalandpark/bemutakozunk.html

(Letöltve:2012.04.01.)

Soproni Bobpálya honlapja:

<http://www.bobozas.hu/sopron/index.php> (Letöltve:2012.04.01.)